

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-1-89-33>

УДК 336.15

Західна О.Р., Корень Д.О.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Анотація. Бюджетний процес включає процеси розробки, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, контроль за дотриманням бюджетного законодавства, та є важливою складовою бюджетної системи. У статті розглянуто особливості здійснення бюджетного процесу територіальних громад, утворених внаслідок впровадження реформи децентралізації в Україні. Ключовими завданнями, які вирішує реформа децентралізації є передача частини владних та фінансових повноважень держави на користь місцевого самоврядування, і як наслідок наближення фінансових ресурсів до їх безпосереднього споживача. У статті змістовно досліджено теоретичні засади складання, розгляду та затвердження бюджетів територіальних громад сіл, селищ та міст; проаналізовано проблеми здійснення бюджетного процесу в громадах та надано пропозиції щодо його вдосконалення. В основу дослідження покладено аналіз чинних нормативно-правових документів, що регламентують бюджетний процес в новостворених територіальних громадах.

Ключові слова: проект бюджету, територіальні громади, децентралізація, місцевий фінансовий орган, головні розпорядники бюджетних коштів, Бюджетний кодекс України.

Zahidna Oksana, Koren Diana

Lviv I. Franko National University

THEORETICAL FUNDAMENTALS OF THE BUDGET PROCESS IN TERRITORIAL COMMUNITIES

Summary. The budget process includes the processes of development, review, approval, implementation of budgets, reporting on their implementation, monitoring compliance with budget legislation, and is an important component of the budget system. The article considers the features of the implementation of the budget process of territorial communities formed as a result of the implementation of decentralization reform in Ukraine. One of the defining reforms since Ukrainian independence is the reform of decentralization of authority and financial authority of the state to the local self-government, which began in 2014. The main strategic task of modernizing the system of public administration and territorial organization of authority, which is carried out today, is the formation of effective local government, socio-economic development, improving the prosperity of citizens, bringing services to the direct consumer and improving their quality and accessibility. Achieving these goals is impossible without the appropriate level of economic development of the respective territories, their financial support and sufficient sources to fill local budgets. The financial capabilities of the community are determined by the income from business entities, the working population, the functioning of a coordinated mechanism of industrial and social infrastructure. The availability of sufficient financial resources in local budgets is a guarantee of improving the quality of services provided to its residents, the implementation of effective and relevant to the area infrastructure, social projects, attracting investment capital. The key tasks that the decentralization reform solves are the transfer of part of the power and financial powers of the state in favor of local self-government, and as a consequence the approach of financial resources to their direct consumer. The article substantially investigates the theoretical principles of compiling, reviewing and approving the budgets of territorial communities of villages, settlements and cities; analyzed the problems of the budget process in communities and provided suggestions for its improvement.

Keywords: project of the budget, territorial communities, decentralization, local financial authority, main managers of budget funds, Budget Codex of Ukraine.

Постановка проблеми. Сучасне реформування бюджетної системи в напрямі децентралізації супроводжується трансформацією бюджетного процесу, в тому числі для новостворених громад. Ці зміни потребують ґрунтовного дослідження задля виявлення існуючих проблем та розробки їх рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичними та практичними питаннями пов'язаними з організацією територіальної та фінансової децентралізації в Україні займається Асоціація об'єднаних територіальних

громад. До науковців, які присвятили свої праці дослідженню бюджетного процесу територіальних громад належать: Онищенко С.В., Бурда В.Є., Ткачук А.Ф., Наталенко Н.В. та інші. Порядок бюджетування громад визначений Бюджетним кодексом України, наказами та рекомендаціями Мінфіну, ЗУ «Про місцеве самоврядування», та іншими нормативно-правовими документами.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблема потребує ґрунтовного дослідження через зміну кількості

та складу територіальних громад, порядку здійснення їх бюджетування.

Мета статті: дослідження бюджетного процесу в новостворених територіальних громадах сіл, селищ та міст; визначення існуючих проблем та шляхів їх рішення.

Виклад основного матеріалу. Бюджетний процес – регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства. В Україні бюджетний процес регулюється Конституцією України, Бюджетним кодексом України та іншими нормативними актами. Бюджетний процес на місцевому рівні включає п'ять стадій: 1) складання проектів місцевих бюджетів; 2) розгляд рішень про місцеві бюджети; 3) затвердження місцевих бюджетів; 4) виконання бюджету, в тому числі, у разі необхідності, внесення змін до рішення про місцеві бюджети; 5) підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішень щодо нього.

Серед невирішених проблем бюджетного процесу на місцевому рівні можна виділити наступні:

- недостатнє фінансове забезпечення для здійснення переданих до місцевого самоврядування повноважень;

- законодавча неврегульованість розподілу повноважень на власні, делеговані та джерел їх здійснення;

- недосконалий механізм здійснення горизонтального вирівнювання податкоспроможності бюджетів місцевого самоврядування, та інші.

Здійснення організаційних заходів зі складання проектів місцевих бюджетів регламентується статтею 75 Бюджетного кодексу України та статтею 28 Закону України «Про місцеве самоврядування» [1, ст. 75; 6, ст. 28]. Згідно частини першої статті 75 Бюджетного кодексу, Мінфін доводить виконавчим органам відповідних місцевих рад особливості складання розрахунків до прогнозів місцевих бюджетів та проектів місцевих бюджетів.

Згідно документу «Про особливості складання проектів місцевих бюджетів на 2021 рік» під час планування дохідної частини місцевого бюджету на 2021 рік у частині податкових і неподаткових надходжень та інших доходів доцільно керуватися:

- 1) основними прогнозними макропоказниками економічного і соціального розвитку України на 2021–2023 роки, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.2020 № 671 [2, ст. 12].

- 2) нормами Бюджетного та Податкового кодексів України, рішеннями органів місцевого самоврядування про встановлення місцевих податків та зборів, ураховуючи при цьому чинні ставки оподаткування та нормативи зарахування загальнодержавних податків до відповідних місцевих бюджетів та індексацію ставок окремих із них.

Під час складання видаткової частини проекту місцевого бюджету на 2021 рік в першочерговому порядку має бути врахована потреба в коштах на оплату праці працівників бюджетних установ відповідно до умов оплати праці та розміру мінімальної заробітної плати та на проведення розрахунків за електричну та теплову енергію,

водопостачання, водовідведення, природний газ та послуги зв'язку, які споживаються бюджетними установами.

Під час розрахунку на 2021 рік граничних показників видатків місцевого бюджету та надання кредитів з місцевого бюджету необхідно враховувати основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку, що впливають на видаткову частину місцевого бюджету, підвищення розмірів державних соціальних стандартів, прийнятих рішень місцевих рад щодо надання трансфертів та укладених договорів тощо [3, ст. 5].

Проект бюджету територіальної громади складає місцевий фінансовий орган – структурний підрозділ в системі виконавчих органів місцевої ради з питань фінансів. Створення такої установи є обов'язковим. Згідно пункту 36 частини першої статті 2 Бюджетного кодексу України з 1 січня 2021 року сільський, селищний, міський голова не зможе забезпечувати виконання функцій місцевого фінансового органу, якщо такий орган не створено згідно із законом [1, ст. 2].

За статтею 75 Бюджетного кодексу місцевий фінансовий орган готує проект плану заходів з підготовки проекту бюджету територіальної громади та проект розпорядження голови відповідної ради щодо його затвердження, який повинен містити:

- перелік заходів з підготовки матеріалів для складання проекту місцевого бюджету;

- конкретні терміни подання матеріалів;

- відповідальних за підготовку матеріалів;

- інші питання з координації діяльності учасників бюджетного процесу під час складання проекту бюджету територіальної громади.

Рекомендований план заходів щодо складання проекту місцевого бюджету на відповідний рік визначено Наказом Міністерства Фінансів № 228 Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підготовки та затвердження Бюджетного регламенту проходження бюджетного процесу на місцевому рівні від 31.05.2019 р. [7, ст. 1] Голова ради затверджує розпорядженням проект плану заходів з підготовки проекту бюджету територіальної громади та доводить його до відповідальних виконавців для виконання. Місцевий фінансовий орган забезпечує координацію учасників бюджетного процесу при реалізації плану заходів.

Місцевий фінансовий орган відповідно до Бюджетного та Податкового кодексів, закону «Про місцеве самоврядування в Україні», основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку, рішення місцевої ради про встановлення місцевих податків, листів Мініфіну, договорів про співробітництво територіальних громад визначає:

- обсяги доходів у розрізі видів надходжень (за участю органів, що контролюють справляння надходжень до бюджету);

- граничні обсяги видатків та надання кредитів з місцевого бюджету у розрізі головних розпорядників коштів;

- забезпечує збалансованість показників бюджету.

Складові частини бюджету регламентовані статтею 13 Бюджетного кодексу. Бюджети територіальних громад містять надходження і витрати на виконання повноважень органів місцевого самоврядування. Ці надходження і витрати

становлять єдиний баланс відповідного бюджету (ст. 63, БКУ). В таблиці 1 відображені статті Бюджетного кодексу які визначають структуру бюджетів територіальних громад.

Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності бюджетів місцевого самоврядування на 2021 рік здійснено щодо 1 438 бюджетів територіальних громад за надходженнями податку на доходи фізичних осіб. Параметрами визначення стала чисельність наявного населення станом на 01.01.2020 р., кількість облікованих внутрішньо-переміщених осіб станом на 01.01.2020 р. та надходження податку на доходи фізичних осіб, що зараховано до бюджетів територіальних громад станом на 01.01.2020 р.

Середній рівень надходжень на 1 жителя, який використано під час розрахунку, складає для бюджетів територіальних громад 3 120,80 грн. Базову дотацію отримують бюджети, у яких індекс податкоспроможності менше 0,9, і надходження від ПДФО на 1 жителя є меншими, ніж 2 808,72 грн (1075 територіальних громад). Реверсна дотація передбачена для бюджетів, у яких індекс податкоспроможності більше 1,1, і надходження з податку на доходи фізичних осіб на 1 жителя більше 3 432,88 грн. [4, ст. 5].

Далі відбувається розробка та доведення до головних розпорядників бюджетних коштів інструкції з підготовки бюджетних запитів [5, ст. 2], які складаються щороку та затверджуються місцевим фінансовим органом. Крім інструкції, місцевий фінансовий орган доводить до головних розпорядників коштів граничні обсяги видатків, інструктивний лист щодо організаційно-методологічних та інших вимог, яких зобов'язані дотримуватися всі розпорядники бюджетних коштів, визначає терміни подання бюджетних запитів. Згідно частини 5 статті 75 Бюджетного кодексу місцевий фінансовий орган на будь-якому етапі складання і розгляду проектів місцевих бюджетів здійснює аналіз бюджетного запиту, поданого головним розпорядником бюджетних коштів, з точки зору його відповідності меті, пріоритетності, а також дієвості та ефективності використання бюджетних коштів.

В свою чергу, головні розпорядники бюджетних коштів:

- забезпечують розподіл граничного обсягу видатків, що доведені фінансовим органом, за бюджетними програмами;
- здійснюють розрахунок обсягів видатків та надання кредитів з урахуванням особливостей, визначених у Інструкції з підготовки бюджетних запитів;

– забезпечують оптимізацію витрат бюджетних коштів шляхом виключення неперіоритетних та неефективних витрат, насамперед тих, що не забезпечують виконання їх основних функцій і завдань;

– враховують комплекс організаційних заходів з енергозбереження та підвищення енергоефективності, у тому числі стосовно повного оснащення бюджетних установ сучасними приладами обліку енергоносіїв та впровадження механізму енергосервісу;

– організують своєчасне подання бюджетних запитів до місцевого фінансового органу. Відповідно до частини 4 статті 75 Бюджетного кодексу головні розпорядники бюджетних коштів забезпечують своєчасність, достовірність та зміст поданих місцевим фінансовим органам бюджетних запитів, які мають містити всю інформацію, необхідну для аналізу показників проекту місцевого бюджету, згідно з вимогами місцевих фінансових органів [1, ст. 75].

Після отримання бюджетних запитів від головних розпорядників місцевий фінансовий орган здійснює аналіз бюджетних запитів на 2021-2023 роки на предмет відповідності меті, пріоритетності, а також ефективності використання бюджетних коштів. Керівник місцевого фінансового органу на основі результатів аналізу бюджетних запитів приймає рішення про включення бюджетного запиту до пропозиції проекту бюджету територіальної громади (ч. 5 ст. 75 БКУ). Несвоєчасне подання місцевому фінансовому органу бюджетних запитів або їх неподання, включення недостовірних даних до бюджетних запитів визнається порушенням бюджетного законодавства (ч. 2, ст. 116 БКУ) [1, ст. 116].

Відповідно до пункту 36 частини першої статті 2, статті 75-76 Бюджетного кодексу України; підпункту 1 пункту "а" частини першої статті 28 ЗУ "Про місцеве самоврядування в Україні" місцевий фінансовий орган: здійснює аналіз бюджетних запитів, поданих головними розпорядниками бюджетних коштів на предмет відповідності меті, пріоритетності, а також ефективності використання бюджетних коштів; приймає рішення щодо включення бюджетних коштів до проекту бюджету територіальної громади на 2021 рік; проводить погоджувальні наради з головними розпорядниками бюджетних коштів щодо узгодження положень та показників, включених до бюджетних запитів; вживає заходи щодо залучення громадськості до процесу складання проекту бюджету територіальної громади; складає проект бюджету територіальної громади та проект рішення про

Таблиця 1

Структура бюджетів сільських, селищних та міських територіальних громад

Стаття БКУ	Визначає:
64	Склад доходів загального фонду бюджетів сіл, селищ та міст
89	Видатки, що здійснюються з бюджетів сіл, селищ та міст;
99	Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності бюджетів місцевого самоврядування, крім бюджетів міст Києва та Севастополя і районів у містах
101	Міжбюджетні трансферти між місцевими бюджетами
1032, 1036	Інші субвенції та додаткові дотації, які надаються з державного бюджету місцевим бюджетам
93	Передача коштів між місцевими бюджетами на здійснення видатків місцевих бюджетів
97	Трансферти, що надаються з Державного бюджету України місцевим бюджетам

Джерело: розроблено на основі Бюджетного кодексу України [1]

його затвердження; забезпечує подання проекту рішення для схвалення виконавчим комітетом місцевої ради. Проект рішення місцевої ради про бюджет територіальної громади села, селища та міста складається відповідно до Типової форми рішення, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 03.08.2018 р. № 668 [9, ст. 3]. У бюджетному процесі на рівні бюджетів територіальних громад застосовується програмно-цільовий метод (ч. 1, ст. 20 БКУ) [1, ст. 20].

Наступним кроком є схвалення бюджету територіальної громади (ч. 1, ст. 76 БКУ, пп. 1, п.а, ч. 1, ст. 28 ЗУ “Про місцеве самоврядування в Україні”) [1, ст. 76; 6, ст. 28]. Виконавчий орган сільської, селищної, міської ради схвалює проект бюджету територіальної громади та направляє місцевій раді проект місцевого бюджету для розгляду та затвердження. Відповідно до Регламенту місцевої ради відбувається розгляд бюджету територіальної громади (ст. 25-26 ЗУ “Про місцеве самоврядування в Україні”) [6, ст. 26].

Місцевий фінансовий орган бере участь в розгляді проекту рішення про місцевий бюджет на засіданнях постійних комісій ради та пленарному засіданні місцевої ради; розглядає пропозиції, отримані від структурних підрозділів виконавчого органу ради, і в межах балансу бюджету доопрацьовує проект рішення про бюджет територіальної громади; готує та направляє місцевій раді порівняльну таблицю щодо врахування пропозицій, надає вмотивовані пояснення щодо неврахованих пропозицій; надсилає рішення про місцевий бюджет Департаменту фінансів обласної державної адміністрації (наступного дня після підписання головою ради) (ч. 2, ст. 122, БКУ) [1, ст. 122]. Питання затвердження бюджету територіальної громади вирішуються виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради (п. 23, ч. 1 ст. 26 ЗУ “Про місцеве самоврядування в Україні”) та затверджується рішенням відповідної місцевої ради до 25 грудня (включно) року, що передує плановому (ч. 2 ст. 77 БКУ) [1, ст. 77; 6, ст. 26].

Доступ до інформації про бюджетний процес забезпечують і орган місцевого самоврядування (через місцевий фінансовий орган) і головні розпорядники бюджетних коштів. Місцевий фінансовий орган вживає заходи щодо залучення громадськості до процесу складання проекту бюджету територіальної громади (проведення засідання громадської ради, громадських слухань, консультацій з громадськістю тощо) [8, ст. 10].

Оприлюднення інформації про бюджет відбувається: і на стадії складання проекту бюджету територіальної громади (проекти рішень органів місцевого самоврядування оприлюднюються ними не пізніше як за 10 робочих днів до дати їх розгляду з метою прийняття (ч. 3 ст. 15 Закону України “Про доступ до публічної інформації”) та після прийняття рішення відповідної місцевої ради про бюджет територіальної громади (рішення про бюджет територіальної громади має бути оприлюднене не пізніше ніж через десять днів з дня його прийняття у газетах, визначених відповідними місцевими радами), (ч. 4 та 6 ст. 28 Бюджетного кодексу України) [10, ст. 5]. Головні розпорядники бюджетних коштів розміщують бюджетні запити на своїх офіційних сайтах або оприлюднюють їх в інший спосіб не пізніше

ніж через три робочі дні після подання відповідної місцевій раді проекту рішення про місцевий бюджет (абз. 3 ч. 2 ст. 28 БКУ) [1, ст. 28].

Висновки і пропозиції. Реформа територіальної децентралізації неможлива без забезпечення правової, організаційної та фінансової незалежності органів місцевого самоврядування. Оскільки, головним інструментом проведення соціально-економічної політики є бюджет, то саме бюджетна політика повинна сприяти сталому і ефективному економічному розвитку. На сьогодні до Бюджетного та Податкового кодексів України внесено зміни згідно яких:

- розширено самостійність місцевих бюджетів через можливість їх прийняття незалежно від прийняття державного бюджету;

- закріплено за місцевими бюджетами близько 50 джерел доходів з метою підвищення платоспроможності громад;

- замінено систему балансування системою бюджетного вирівнювання;

- закріплено за галузевими міністерствами розподіл коштів освітньої та медичної субвенції для передачі трансфертів органам місцевого самоврядування;

- здійснено перерозподіл видаткових повноважень органами державної влади та місцевого самоврядування за принципом субсидіарності;

- запроваджено стимулювання територіальних громад до об'єднання та переходу на прями міжбюджетні відносини з державним бюджетом.

Згідно реформи бюджетети об'єднаних територіальних громад наділяються додатковими повноваженнями та відповідними фінансовими ресурсами. З бюджетів громад, крім видатків на здійснення самоврядних повноважень, фінансуються видатки, делеговані державою, зокрема: на утримання закладів бюджетної сфери – освіти, культури, охорони здоров'я, спорту, соціального захисту та соціального забезпечення. Додаткові обсяги повноважень вимагають розширення джерел їх здійснення, тому було б доцільно збільшити відсоток ПДФО закріплений за місцевими бюджетами, оскільки саме цей податок є головним бюджетонаповнюючим компонентом.

Крім того, діючий механізм здійснення горизонтального вирівнювання необхідно модернізувати на користь місцевих бюджетів. Для підвищення фіскальної спроможності бюджетів громад, які мають рівень надходжень нижче 0,9 середнього показника по Україні, надавати базову субвенцію у розмірі 100% замість 80%, а з бюджетів громад, які мають рівень надходжень вище 1,1 середнього показника по Україні, скоротити реверсну дотацію до державного бюджету з 50% до 20% задля акумулювання фінансових ресурсів на місцях.

Ми пропонуємо залишити субвенцію на формування інфраструктури як державний трансферт для приведення інфраструктур існуючих та новостворених громад до належного стану з метою раціонального використання в цілях надання ефективних послуг територіальним громадам.

Отже, нова модель фінансового забезпечення місцевих бюджетів повинна ґрунтуватись на розширенні прав місцевих органів влади, джерел їх формування, наданні їм повної бюджетної самостійності та створенні реального підґрунтя для виконання покладених на них повноважень.

Список літератури:

1. Бюджетний кодекс України № 2456. Верховна Рада України. 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#n1439> (дата звернення: 03.01.2021).
2. Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2021–2023 роки №671. Кабінет Міністрів України. 29.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.01.2021).
3. Лист «Про особливості складання проектів місцевих бюджетів на 2021 рік». Міністерство Фінансів України. 13.08.2020. URL: http://dfin.cg.gov.ua/web_docs/2142/2020/11/docs (дата звернення: 03.01.2021).
4. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік». Кабінет Міністрів України. 14.09.2020. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69938 (дата звернення: 03.01.2021).
5. Наказ Мінфіну «Про затвердження Інструкції з підготовки бюджетних запитів» № 687. Міністерство Фінансів України. 06.06.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1057-12#Text> (дата звернення: 03.01.2021).
6. ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» № 24. Верховна Рада України. 1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 03.01.2021).
7. Наказ Мінфіну «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підготовки та затвердження Бюджетного регламенту проходження бюджетного процесу на місцевому рівні» № 228. Міністерство Фінансів України. 31.05.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0228201-19#Text> (дата звернення: 03.01.2021).
8. Наказ Мінфіну «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо механізмів участі громадськості у бюджетному процесі на місцевому рівні» № 94. Міністерство Фінансів України. 03.03.2020. URL: <http://www.if.gov.ua/files/uploads/pdf> (дата звернення: 03.01.2021).
9. Наказ Мінфіну «Про затвердження Типової форми рішення про місцевий бюджет» № 668. Міністерство Фінансів України. 03.08.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0953-18#Text> (дата звернення: 03.01.2021).
10. ЗУ «Про доступ до публічної інформації» № 32. Верховна Рада України. 2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення: 03.01.2021).

References:

1. Byudzhetnyj kodeks Ukrayiny [Budget Code] no 2456. Verhovna Rada Ukrayiny. 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#n1439> (accessed 03 January 2021).
2. Pro sxvalennya Prognozu ekonomichnogo i socialnogo rozvytku Ukrayiny na 2021–2023 roky [On approval of the Forecast of economic and social development of Ukraine for 2021–2023] no. 671. Kabinet Ministriv Ukrayiny. 29.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2020-%D0%BF#Text> (accessed 03 January 2021).
3. Lyst «Pro osoblyvosti skladannya proyektiv miscevyx byudzhetiv na 2021 rik» [«On the peculiarities of drafting local budgets for 2021»]. Ministerstvo Finansiv Ukrayiny. 13.08.2020. URL: http://dfin.cg.gov.ua/web_docs/2142/2020/11/docs (accessed 03 January 2021).
4. Poyasnyvalna zapyska do proyektu Zakonu Ukrayiny «Pro Derzhavnyj byudzhet Ukrayiny na 2021 rik» [«On the State Budget of Ukraine for 2021»]. Kabinet Ministriv Ukrayiny. 14.09.2020. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69938 (accessed 03 January 2021).
5. Nakaz Minfinu «Pro zatverdzhennya Instrukciyi z pidgotovky byudzhetnyx zapytiv» [«On approval of the Instruction on preparation of budget requests»] no. 687. Ministerstvo Finansiv Ukrayiny. 06.06.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1057-12#Text> (accessed 03 January 2021).
6. Zakon Ukrayiny «Pro misceve samovryaduvannya v Ukrayini» [«About local self-government in Ukraine»] no. 24. Verhovna Rada Ukrayiny (1997). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed 03 January 2021).
7. Nakaz Minfinu «Pro zatverdzhennya Metodychnyx rekomendacij shhodo pidgotovky ta zatverdzhennya Byudzhetnogo reglamentu proxodzhennya byudzhetnogo procesu na miscevomu rivni» [«About the statement of Methodical recommendations concerning preparation and the statement of Budget regulations of passing of budgetary process at local level»] no. 228. Ministerstvo Finansiv Ukrayiny. 31.05.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0228201-19#Text> (accessed 03 January 2021).
8. Nakaz Minfinu «Pro zatverdzhennya Metodychnyx rekomendacij shhodo mexanizmiv uchasti gromadskosti u byudzhetnomu procesi na miscevomu rivni» [«On approval of Methodical recommendations on mechanisms of public participation in the budget process at the local level»] no. 94. Ministerstvo Finansiv Ukrayiny. 03.03.2020. URL: <http://www.if.gov.ua/files/uploads/pdf> (accessed 03 January 2021).
9. Nakaz Minfinu Pro zatverdzhennya Typovoyi formy rishennya pro miscevyj byudzhet [«About the statement of the Standard form of the decision on the local budget»] no. 668. Ministerstvo Finansiv Ukrayiny. 03.08.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0953-18#Text> (accessed 03 January 2021).
10. Zakon Ukrayiny «Pro dostup do publichnoyi informaciyi» [«About access to public information»] no. 32. Verhovna Rada Ukrayiny (2011). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (accessed 03 January 2021).